

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı
Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti

31 dekabr 2023-cü il tarixinə bitən il üçün
Maliyyə Hesabatları

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Mündəricat

	Səhifə(lər)
Müstəqil auditor rəyi	
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Məcmu gəlir hesabatı	2
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4
Maliyyə hesabatlarına dair qeydlər	5 – 35

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN HESABATI

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin səhmdarlarına

Maliyyə hesabatlarının auditi barədə hesabat

Rəy

Biz “PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin (bundan sonra “Şirkət”) 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan və maliyyə hesabatlarına qeydlərdən, o cümlədən əsas uçot siyasəti məlumatlarından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim rəyimizə görə, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından, Şirkətin 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına (BMHS) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Həmin standartlara görə bizim məsuliyyətlərimiz hesabatımızın Maliyyə Hesabatlarının Auditini üzrə Auditorların Məsuliyyəti hissəsində təqdim edilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etik Standartlar Şurasının Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları daxil olmaqla) (MBESŞ Məcəlləsi) və Azərbaycan Respublikasında maliyyə hesabatlarının auditinə müvafiq olan etik tələblərə əsasən Şirkətdən müstəqillik və bu tələblər və MBESŞ Məcəlləsi üzrə digər etika məsuliyyətlərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərlidir və müvafiq əsası təmin edir.

Rəhbərliyin və Maliyyə Hesabatları üçün İdarəetmə ilə əlaqəli şəxslərin vəzifələri

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının BMHS-a uyğun olaraq hazırlanmasına və ədalətli təqdim edilməsinə cavabdehdir və rəhbərliyin müəyyən etdiyi kimi daxili nəzarət, saxtəkarlıq və ya səhv səbəbindən əhəmiyyətli təhriflərdən azad olan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan yaradır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Şirkəti ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Şirkətin daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetmə səlahiyyətləri daşıyan şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatı prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorların öhdəlikləri

Bizim məqsədimiz bütövlükdə maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya səhvlərdən dolayı əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olmadığına təminat vermək və rəyimizi əks etdirən auditor hesabatı təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

Beynəlxalq Audit Standartları əsasında aparılan audit yoxlmasının bir hissəsi kimi biz audit prosesində peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm prinsipi tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtalaşdırma və ya səhvlərdən irəli gələn ciddi təhrif risklərini aşkarlayır və təhlil edir, bu risklərə cavab verən audit prosedurları hazırlayır və icra edir və rəyimiz üçün əsas təşkil edəcək kafi və müvafiq dəlil toplayırıq. Saxtakarlıqdan irəli gələn ciddi təhrifləri aşkarlamama riski səhvlərdən qaynaqlanan riskdən daha yüksəkdir, belə ki saxtakarlıq əlbir olma, saxtalaşdırma, məqsədli buraxma, təhrif və ya daxili nəzarətin yetərsizliyi kimi hallarla əlaqəli olur.
- Şirkətin daxili nəzarətinin effektivliyinə dair rəy bildirmək məqsədi ilə deyil, şəraitə uyğun olan audit prosedurlarını tərtib etmək üçün auditə aid olan daxili nəzarət haqqında anlayış əldə edirik.
- İstifadə olunan uçot siyasətlərinin, uçot smetalarının və rəhbərlik tərəfindən açıqlanan əlaqədar məlumatların müvafiqliyini təhlil edirik.
- Rəhbərliyin fəaliyyətinin fasiləsizliyi prinsipindən istifadəsinin müvafiqliyinə və Şirkətin fəaliyyətinin fasiləsizliyi prinsipini davam etdirmə imkanına dair ciddi şübhələr yarada biləcək hadisə və ya şərtlərlə əlaqədar ciddi qeyri-müəyyənliyin olub olmaması ilə bağlı əldə edilmiş dəlillər əsasında yekun rəy bildiririk. Bizim yekun rəyimizdə ciddi qeyri-müəyyənlik mövcuddur deyilsə, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarında əlaqədar məlumatlara diqqət çəkməyimiz, yaxud da bu cür məlumatlar müvafiq olmazsa, rəyimizi dəyişdirməyimiz tələb olunur. Bizim yekun rəylərimiz auditor hesabatımızın hazırlanma tarixinədək əldə edilmiş audit dəlillərinə əsaslanır. Bununla belə, gələcək hadisə və şərtlər Şirkətin işində fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipini poza bilər.
- Maliyyə hesabatlarının, o cümlədən açıqlanan məlumatların ümumi təqdimatı, strukturu və məzmunu, həmçinin hesabatların obyektiv təqdimatının əsasını təşkil edən başlıca əqd və hadisələri əks etdirib-etdirmədiyini təhlil edirik.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda Şirkət rəhbərliyinin nəzərinə çatdırılmalıyıq.

GRANT THORNTON
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Tarix: 30 May 2024-cü il

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2023	2022
Aktivlər			
Pul və pul vəsaitləri ekvivalentləri	6	1,162	299
Müştərilərə verilmiş kreditlər	7	14,478	13,647
Ödənilməmiş borclar müqabilində götürülmüş girovlar	8	23	272
Əmlak və avadanlıqlar		102	99
Qeyri-maddi aktivlər		19	21
İstifadə hüququ olan aktivlər	9	62	82
Təxirə salınmış vergi üzrə aktivlər	10	1,096	964
Cari vergi aktivləri	10	-	1
Digər aktivlər	11	250	152
Cəmi aktivlər		17,192	15,537
Öhdəliklər			
Səhmdardan alınmış borclar	12	879	1,408
Borclar	13	502	-
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri	10	107	-
Digər öhdəliklər	14	426	413
Cəmi öhdəliklər		1,914	1,821
Kapital			
Səhmdar kapitalı	15	10,000	10,000
Əlavə ödənilmiş kapital	15	13	13
Bölüşdürülməmiş mənfəət		5,265	3,703
Cəmi kapital		15,278	13,716
Cəmi kapital və öhdəliklər		17,192	15,537

Rəhbərlik adından:

Nofəl İsmayilov

İcraçı direktor

30 May, 2024

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Orxan Zülfüqarov

Maliyyə meneceri

30 May, 2024

Bakı, Azərbaycan Respublikası

1- 27-ci qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Məcmu gəlir hesabatı

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2023	2022
Faiz gəlirləri	16	4,533	4,044
Faiz xərcləri	16	(103)	(68)
Xalis faiz gəlirləri		4,430	3,976
Gözlənilən kredit zərəri üzrə ehtiyat	17	(663)	(1,485)
Gözlənilən kredit zərərinə görə sonra xalis faiz gəliri		3,767	2,491
İşçilərə çəkilən xərclər	18	(826)	(578)
Ümumi və inzibati xərclər	19	(809)	(680)
Gözlənilən kredit zərəri üzrə ehtiyat/(gözlənilən kredit zərərinin bərpası)	20	(10)	(15)
Komissiya gəlirləri		16	8
Vergidən əvvəlki mənfəət		2,138	1,226
Vergitutma:			
Mənfəət vergisi xərci	8	(568)	(516)
Təxirə salınmış vergi gəlirləri	8	132	241
Dövr üzrə xalis mənfəət		1,702	951
Sair məcmu gəlirlər		-	-
Dövr üzrə cəmi məcmu gəlir		1,702	951

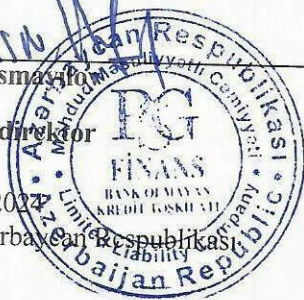
Rəhbərlik adından:

Nofəl İsmayilov

İcraçı direktor

30 May, 2024

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Orxan Zülfüqarov

Maliyyə Meneceri

30 May, 2024

Bakı, Azərbaycan Respublikası

1- 27-ci qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Kapitalda dəyişiklik haqqında hesabat
31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə
(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Nizamnamə kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi Kapital
1 yanvar 2022-ci il tarixinə qalıq	10,000	13	3,044	13,057
Dövr üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	951	951
<i>Səhmdarlarla əməliyyatlar</i>				
Dividentlər (qeyd 15)	-	-	(292)	(292)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	10,000	13	3,703	13,716
Dövr üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	1,702	1,702
<i>Səhmdarlarla əməliyyatlar</i>				
Dividentlər (qeyd 15)	-	-	(140)	(140)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə qalıq	10,000	13	5,265	15,278

Rəhbərlik adından

Nəzakət İsmayilov

Maliyyə direktoru

30 May 2024
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Orxan Zülfüqarov

Maliyyə Meneceri

30 May, 2024
Bakı, Azərbaycan Respublikası

1-27-ci qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə
(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2023	2022
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTLƏRİ			
Müştərilərə verilən kreditlər və alınmış faiz gəlirləri		3,038	563
Alınan haqlar və komissiyalar		16	8
İşçilərlə bağlı ödənilmiş xərclər		(826)	(578)
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər		(571)	(410)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti		1,657	(417)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım</i>			
Digər öhdəliklər		20	152
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyətlərində istifadə olunan xalis pul vəsaitləri			
Ödənilmiş mənfəət vergisi	8	1,677	(265)
Əməliyyat fəaliyyətlərində istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(460)	(633)
		1,217	(898)
İNVESTISIYA FƏALİYYƏTLƏRİ			
Əmlak və avadanlıqların satın alınması		(38)	(82)
Qeyri-maddi aktivlərin satın alınması		-	(3)
İnvestisiya fəaliyyətlərində istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(38)	(85)
MALİYYƏ FƏALİYYƏTLƏRİ			
Ödənilmiş dividendlər	15	(140)	(292)
Səhmdardan alınmış borcların geri ödənilməsi	12	(613)	-
Götürülmüş borc	13	500	-
Ödənilmiş faizlər	13	(17)	-
Ödənilmiş icarə öhdəlikləri	25	(32)	(31)
Maliyyə fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş) / əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(302)	(323)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	6	877	(1,306)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	6	348	1,654
		1,225	348

Növl. rəsmiyyət

Direktor müavini

30 May 2024
Azərbaycan Respublikası, Bakı

Orxan Zülfüqarov

Maliyyə Meneceri

30 May, 2024
Azərbaycan Respublikası, Bakı

1-27-ci qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC

Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

"PSG Finans" Bank olmayan kredit təşkilatı Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti ("Şirkət") 19 avqust 2013-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq təsis edilmişdir. Şirkət Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən 11 dekabr 2013-cü il tarixində buraxılmış BKT-18 sayılı lisenziya əsasında fəaliyyət göstərir.

Şirkətin əsas fəaliyyət növü fiziki və hüquqi şəxslərə mikro kreditlərin verilməsidir. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Şirkətin şəbəkəsi baş ofis, bir filial və beş nümayəndəlikdən ibarətdir (2022-ci il: baş ofis, bir filial və dörd nümayəndəlik). 31 dekabr 2023-cü il tarixinə Şirkətin 50 işçisi olmuşdur (2022-ci il: 47). Şirkətin qeydiyyatı alındığı rəsmi ünvan: Azərbaycan, Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Nobel prospekti 25.

31 dekabr tarixinə Şirkət aşağıdakı səhmdarların mülkiyyətində olmuşdur:

Səhmdarlar	2023 %	2022 %
Məmmədov Faiq	8.5	8.5
"Çaparxana KFT" MMC	8.5	8.5
Practical Solutions Middle East FZ-MMC	83	83
Cəmi	100	100

Hazırkı maliyyə hesabatlarının tarixinə Şirkətin yekun nəzarət edən tərəfi Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Dubay şəhərində yerləşən Practical Solutions Middle East FZ-MMC qeyri-rezident müəssisəsidir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Bu maliyyə hesabatları Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Komitəsi ("MUBSK") tərəfindən buraxılmış Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhli Komitəsi ("BMHŞK") tərəfindən verilmiş şərhlərə uyğun olaraq hazırlanmışdır. Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı tətbiq edilən uçot siyasəti 5.1-ci qeyddə açıqlanan uçot siyasətindəki dəyişikliklər istisna olmaqla, 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üçün illik maliyyə hesabatlarında tətbiq olunanlarla uyğundur.

Azərbaycan manatı Şirkətin funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi qəbul edilir. Şirkət öz uçotunu aparır və maliyyə hesabatlarını Azərbaycan manatı ilə hazırlayır. Bu Maliyyə Hesabatları başqa cür göstərməyibsə, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim olunur. Şirkətin maliyyə hesabatları tarixi dəyər konvensiyasına əsasən hazırlanmışdır.

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı

Fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Şirkətin proqnozlaşdırıla bilən fəaliyyətini davam etdirəcəyi fərziyyəsi əsasında hazırlanmışdır ki, bu da normal iş prosesində aktivlərin reallaşdırılmasını və öhdəliklərin ödənilməsini nəzərdə tutur.

Xarici valyuta əməliyyatları və qalıqlar

Xarici valyuta ilə əməliyyatlar əməliyyatların tarixlərində qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrini (spot məzənnəsi) tətbiq etməklə funksional valyutaya çevrilir. Bu əməliyyatlar üzrə hesablamalardan və monetar maddələrin ilin sonuna olan məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilməsindən yaranan məzənnə gəlirləri və zərərləri mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı (davamı)

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınacaq və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödəniləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktiv və ya öhdəlik üçün ən əlverişli bazar.

Şirkətin əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Şirkət mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir. Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Şirkət hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında) iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

İlkin tanınma

Tanınma tarixi

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Şirkət aktivini və öhdəliyi almaq öhdəliyini üzərinə götürdüğü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin və öhdəliklərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin alınması və ya satılması deməkdir.

İlkin ölçmə

Maliyyə alətlərinin təsnifatı ilkin tanınmada onların müqavilə şərtlərindən və alətləri idarə etmək üçün biznes modelindən asılıdır. Maliyyə alətləri ilk öncə ədalətli dəyərlə ölçülür və MZƏD ilə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri istisna olmaqla, əməliyyat xərcləri həmin məbləğə əlavə edilir və ya bu məbləğdən çıxılır.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin ölçmə kateqoriyaları

Şirkət bütün maliyyə aktivlərini aktivlərin idarə edilməsi üçün biznes modeli və aktivlərin aşağıdakılardan biri ilə ölçülmüş müqavilə şərtləri əsasında təsnifləşdirir:

- ▶ Amortizasiya edilmiş dəyər;
- ▶ DÜGƏD;
- ▶ MZƏD.

Şirkət törəmə və ticarət portfelini MZƏD ilə təsnifləşdirir və ölçür. Şirkət maliyyə alətlərini o halda MZƏD ilə təyin edə bilər ki, bunu etməklə ölçmə və ya tanıma uyğunsuzluqlarını aradan götürmüş və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltmış olsun.

Kredit öhdəlikləri və maliyyə zamanətləri istisna olmaqla maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılanda, törəmə alətlər olanda və ya ədalətli dəyərin təyin edilməsi tətbiq ediləndə amortizasiya edilmiş dəyər və ya MZƏD ilə ölçülür.

Müştərilərə verilmiş kreditlər

Şirkət kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğləri, müştərilərə verilmiş kreditləri və digər maliyyə investisiyalarını yalnız aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetiriləndə amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçür:

- ▶ Maliyyə aktivini biznes modeli çərçivəsində müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır;
- ▶ Maliyyə aktivini üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə qalan əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Bu şərtlər təfərrüatı ilə növbəti səhifələrdə açıqlanır.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Biznes məqsədinə çatmaq üçün Şirkət, maliyyə aktivləri qrupunun idarə edilməsini daha yaxşı əks etdirən səviyyədə biznes modelini müəyyən edir.

Şirkətin biznes modeli hər bir alət üzrə deyil, ümumi portfellər səviyyəsində qiymətləndirilir və aşağıdakılar da daxil olmaqla müşahidə olunan amillərə əsaslanır:

- ▶ Biznes modelin səmərəliliyi və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin gəlirliliyi hansı yolla qiymətləndirilir və bu məlumatlar müəssisənin əsas idarə heyətinə necə çatdırılır;
- ▶ Biznes modelin səmərəliliyinə (və həmin biznes model çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin gəlirliliyinə) təsir edən risklər, xüsusilə də bu risklərin idarə olunması üsulları; və
- ▶ Biznesi idarə edən menecerlər necə mükafatlandırılır (məsələn, mükafatın idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərinə, yoxsa müqavilə üzrə alınmış pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanması);
- ▶ Satışların gözlənilən tezliyi, dəyəri və vaxtı da Şirkətin qiymətləndirməsi üçün vacib amillərdəndir.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi “ən pis” və ya “stress” kimi ssenariləri nəzərə almadan əgəlabatan şəkildə baş verməsi gözlənilən ssenarilərə əsaslanır. İlkin tanınmadan sonra pul vəsaitlərinin hərəkəti Şirkətin ilkin gözləntilərindən fərqli şəkildə həyata keçirilirsə, Şirkət həmin biznes modelində saxlanılan qalan maliyyə aktivlərinin təsnifatını dəyişmir, lakin gələcəkdə yeni yaranan və ya yeni alınan maliyyə aktivlərini qiymətləndirərkən belə məlumatları nəzərə alır.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri (davamı)

YƏMFÖ testi

Təsnifləşdirmə prosesinin ikinci addımı olaraq Şirkət maliyyə aktivinin YƏMFÖ testinə uyğun olub-olmadığını müəyyən etmək üçün müqavilə şərtlərini qiymətləndirir.

Bu testin məqsədləri üçün “Əsas məbləğ” maliyyə aktivinin ilkin tanınma tarixindəki ədalətli dəyəridir və maliyyə aktivinin istifadə müddəti üzrə (məsələn, əsas məbləğ qaytarılarda və ya əlavə/əndirim amortizasiya ediləndə) dəyişə bilər.

Kredit müqaviləsi daxilində ən əhəmiyyətli faiz elementləri adətən pulun zaman dəyərinin və kredit riskinin nəzərə alınmasıdır. YƏMFÖ qiymətləndirməsini həyata keçirmək üçün Şirkət mühakimələr yürüdür və maliyyə aktivinin ifadə edildiyi valyuta və faiz dərəcəsinin müəyyən edildiyi müddət kimi müvafiq amilləri nəzərə alır.

Əksinə, əsas kredit müqaviləsi ilə əlaqəsi olmayan müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətində minimal səviyyədə daha çox olan risklərə və ya dəyişkənliyə səbəb olan müqavilə şərtləri yalnız əsas məbləğin və faizin ödənişi olan müqavilə pul vəsaitlərinin hərəkətini yaratmır. Belə hallarda maliyyə aktivini MZƏD ilə ölçülməlidir.

İcra zəmanətləri

İcra zəmanətləri digər tərəf müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməyəndə kompensasiyanın ödənilməsinə nəzərdə tutan müqavilələrdir. İcra zəmanətləri kredit riskini ötürür. İcra zəmanəti müqavilələri üzrə risk digər tərəflə müqavilə öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi təhlükəsindən ibarətdir. Beləliklə, icra zəmanətləri maliyyə alətləri hesab edilmir və buna görə də 9 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsinə aid edilmir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Şirkət maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün biznes modelini dəyişdiyi müstəsna hallar istisna olmaqla, maliyyə aktivlərini ilkin tanınmadan sonra yenidən təsnif etmir. Maliyyə öhdəlikləri heç vaxt yenidən təsnifləşdirilmir. 2023-cü ildə Şirkət hər hansı maliyyə aktivini və ya öhdəliyi yenidən təsnif etməmişdir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri məlum pul vəsaitlərinə asanlıqla çevrilə bilən və dəyər də cüzi dəyişikliklər riskinə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə əldə edildiyi tarixdən üç ay və ya daha az ilkin ödəmə müddəti olan kassada olan pul vəsaitləri və banklardakı qalıqlar daxildir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır.

Müştərilərə verilən kreditlər

Müştərilərə verilən kreditlər, maliyyə aktivlərinin digər kateqoriyalarında təsnif edilənlərdən başqa, sabit və ya müəyyən edilə bilən ödənişləri olan, aktiv bazarda kotirovka olunmayan qeyri-törəmə aktivlərdir. Şirkət tərəfindən verilmiş kreditlər ilkin olaraq ədalətli dəyər üstəgəl müvafiq əməliyyat xərcləri ilə tanınır. Verilmiş kompensasiyanın ədalətli dəyəri kreditin ədalətli dəyərinə bərabər olmadıqda, məsələn, kredit bazar dərəcələrindən aşağı olduqda, verilmiş kompensasiyanın ədalətli dəyəri ilə kreditin ədalətli dəyəri arasındakı fərq kredit kimi tanınır. Kreditin ilkin tanınması zamanı zərər və bu zərərlərin xarakterinə uyğun olaraq məcmu gəlir haqqında hesabatda daxil edilir. Sonradan kreditlər effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır. Müştərilərə verilən kreditlər dəyərsizləşmə üzrə hər hansı ehtiyat çıxılmaqla qeydə alınır. Mənfəət və zərərlər müştərilərə verilmiş kreditlərin tanınması dayandırıldıqda və ya dəyərsizləşdikdə, habelə amortizasiya prosesində mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı (davamı)

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Şirkət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və hesablaşmanı əvəzləşdirmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalı və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- ▶ Biznesin adi gedişində;
- ▶ Öhdəliklər yerinə yetirilmədikdə; və
- ▶ Müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Adətən, bu şərtlərə qarşılıqlı əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmalarda rast gəlinmir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə təqdim edilir.

Restrukturizasiya edilmiş kreditlər

Mümkün olduğu təqdirdə, Şirkət girovu əldə etmək əvəzinə kreditləri restrukturizasiya etməyə çalışır. Buna ödəmə müddətinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxil ola bilər.

Şirkət maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda tanınmanın dayandırılması ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni tanınmış kreditlər, AYKD olması ehtimal edilməyəndə, GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir. Kreditin şərtləri yenidən razılaşdırılanda müqavilə valyutası dəyişmədikdə dəyərsizləşmiş kreditlərin restrukturizasiyası maliyyə alətinin uçotdan çıxarılmasına səbəb olmur. Müştəriyə verilən kreditin tanınmasının dayandırılması baxımından qiymətləndirmə apararkən Şirkət aşağıdakı amilləri nəzərə alır:

- ▶ Kreditin valyutasında dəyişiklik;
- ▶ Qarşı tərəfin dəyişməsi;
- ▶ Dəyişiklik nəticəsində alət artıq YƏMFÖ meyarına uyğun olmayanda.

Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə nəticələnirsə, dəyişiklik tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. İlk EFD (effektiv faiz dərəcəsi) ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Şirkət, dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda ayrıca sətirdə təqdim edilmiş dəyişiklikdən irəli gələn gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya oxşar maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- ▶ Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- ▶ Şirkət özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzünə aktivdən pul vəsaitlərini “tranzit” razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- ▶ Şirkət: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Şirkət aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Şirkətin həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Şirkətdən tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiyon (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Şirkətin davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Şirkət tərəfindən geri alınacaq dəyərinə bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiyonu (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiyon və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Şirkətin davam edən iştirakının həddi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyonun icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Silinmə

Maliyyə aktivləri ancaq Şirkət bərpa etməyi davam etdirməyə dayandırdıqda ya hissə-hissə və ya bütövlükdə silinir. Əgər silinən məbləğ yığılmış zərər itkisindən böyükdürsə, fərq ilkin olaraq itkiyə əlavə kimi tənzimlənir, hansı ki sonradan ümumi balans dəyərinə tətbiq olunur. Növbəti dövrlərin bərpası kredit itkisi xərclərində tanınır. Silinmə tanınmanın dayandırılması hadisəsini təşkil edir.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditör qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Ödənilməmiş borclar müqabilində götürülmüş girovlar

Müəyyən hallarda girov ödənilməmiş kreditlər üzrə tutmanın yönləndirilməsindən sonra mülkiyyətə alınır. Ödənilməmiş borclar müqabilində götürülmüş girov 2 sayılı "Mal-materiallar" adlı MUBS-a uyğun olaraq ən aşağı dəyər və xalis satış dəyəri ilə ölçülür.

İcarə öhdəlikləri

Şirkət icarəçi qismində

Şirkət qısamüddətli icarələr və aşağı dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanınma və ölçmə yanaşmasını tətbiq edir. Şirkət icarə ödənişlərini həyata keçirmək üçün icarə öhdəliklərini və əsas aktivlərdən istifadə hüququnu təmsil edən istifadə hüququ aktivlərini tanıyır.

İstifadə hüququ olan aktivlər

Şirkət istifadə hüququ olan aktivləri icarənin başlanma tarixində (yəni əsas aktiv istifadə üçün mövcud olduğu tarixdə) tanıyır. İstifadə hüququ olan aktivlər yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə zərərlerini çıxarmaqla və icarə öhdəliklərinin hər hansı yenidən ölçülməsi üzrə düzəliş etməklə maya dəyəri ilə ölçülür.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı (davamı)

İstifadə hüququ olan aktivlər (davamı)

İstifadə hüququ olan aktivlərin maya dəyərində tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği, çəkilən ilkin birbaşa xərclər və icarə üzrə alınmış hər hansı güzəştlər çıxıldıqdan sonra icarə müddətinin başlanğıc tarixində və ya ondan əvvəl edilmiş hər hansı icarə ödənişləri daxildir. İcarə müddətinin sonunda mülkiyyət hüququnun Şirkətə keçəcəyi haqqında kifayət qədər əminlik olmadığı təqdirdə, tanınmış istifadə hüququ olan aktivlər ehtimal edilən istifadə müddəti və icarə müddətindən daha qısa olanı üzrə düz xətt üsulu ilə amortizasiya edilir. İstifadə hüququ olan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə hesablanır. İstifadə hüququ olan aktivlərin qalan istifadə müddəti bir il təşkil edir.

İcarə öhdəlikləri

İcarənin başlanma tarixində, Şirkət icarə müddəti ərzində ediləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə icarə güzəştləri üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla sabit ödənişlər (o cümlədən mahiyyətə sabit ödənişlər), indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri və zəmanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəçi tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər daxildir. İcarə ödənişlərinə həmçinin Şirkət tərəfindən gerçəkləşdirilməsi əsaslı şəkildə yəqin olduğu halda alış hüququnun gerçəkləşdirildiyi qiymət və icarə müddəti ərzində Şirkət icarəni ləğv etmək hüququnu gerçəkləşdirərsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri daxildir. İndeks və ya dərəcələrdən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri ödənişin həyata keçirilməsi ilə nəticələnən hal və ya şəraitin baş verdiyi dövrdə xərc kimi tanınır. İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinin dərhal müəyyən edilməsi mümkün olmadığı təqdirdə Şirkət icarənin başlanma tarixinə olan artan faiz dərəcəsinə istifadə edir. Başlanma tarixindən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizin artımını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır. Bundan əlavə, modifikasiya, icarə müddətində dəyişiklik, mahiyyətə sabit icarə ödənişlərində dəyişiklik və ya əsas aktivin alınması üzrə qiymətləndirmədə dəyişiklik baş verdikdə icarə öhdəliklərinin balans dəyəri yenidən ölçülür.

Qısamüddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarələri

Şirkət qısamüddətli icarənin tanınması üzrə istisnamı qısamüddətli icarələrə tətbiq edir (yəni başlanğıc tarixində icarə müddəti 12 aydan çox olmayan və alış opsiyonunu daxil etməyən icarələr). Şirkət həmçinin azdəyərli aktivlərin tanınması üzrə istisnamı azdəyərli hesab edilən ofis avadanlığının icarəsinə tətbiq edir. Qısamüddətli icarələr üzrə icarə ödənişləri və azdəyərli aktivlərin icarələri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə xərc kimi tanınır.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri balans metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qüdvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə və digər ümumi gəlirə təsir göstərmədiyini hallar istisna olaraq, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir. Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə olunma biləcəyi vergi tutulan mənfəətin mövcud olacağı ehtimal edilən dərəcədə qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarlı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin reallaşdırıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Həmçinin, Şirkətin fəaliyyəti üzrə Azərbaycanda müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir. Cari və təxirə salınmış vergi xərci mənfəət və zərər hesabatında tanınır, birbaşa olaraq səhmdar kapitalı və ya digər məcmu gəlirə aid olan hallardan başqa, hansı ki, Cari və təxirə salınmış vergi də həmçinin müvafiq olaraq birbaşa səhmdar kapitalı və ya digər məcmu gəlirdə tanınır.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman, bu xərclər tanıma meyarına uyğun gələrsə həmin dəyərə daxil edilir.

Əmlak və avadanlığın balans dəyəri, hadisələr və ya şəraitdə baş verən dəyişikliklər balans dəyərinin bərpa edilə bilməyəcəyini göstərdikdə, dəyərsizləşmə üçün yoxlanılır.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən ehtimal edilən istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<u><i>il</i></u>
Kompüter avadanlığı	4
Mebel və ofis avadanlığı	5
Digər əsas vəsaitlər	5

İstifadə hüququ olan aktivlərin faydalı istifadə müddəti icarə öhdəliyi müddətindən artıqdır.

Aktivin qalıq dəyəri, faydalı istifadə müddəti və metodları hər bir maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir və müvafiq qaydada düzəliş edilir.

Təmir və yenilənmə ilə bağlı məsrəflər yarandıqda hesablanır və kapitallaşma üçün tələb olunan hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir. Ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyəri ilə tanınır. İlkin tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə əks etdirilir.

Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə istifadə müddəti üç ildən on ilə qədər amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üçün amortizasiya müddətləri və metodları ən azı hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir.

Ehtiyatlar

Şirkət keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi fayda daşıyan resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı (davamı)

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər kapital kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olan üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalda daxilolmalardan çıxılma kimi əks etdirilir. Alınmış ödənişin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən artıq məbləği əlavə ödənilmiş kapital kimi uçota alınır, səhmdarlara verilmiş kreditlərin nominal dəyərinin ödənişin ədalətli dəyərindən əksik olan məbləği isə bölüşdürülməmiş mənfəətdən çıxılma (kapital iştirakçılarında bölüşdürmələr) kimi uçota alınır.

Dividentlər

Dividentlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividentlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Borclar

Şirkət tərəfindən alınmış borclar ilkin olaraq ədalətli dəyər üstəgəl müvafiq əməliyyat xərcləri ilə tanınır. Sonradan borclar effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə qeydə alınır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlirlər Şirkət iqtisadi səmərənin əldə edilməsini gözləyəndə və gəlirlər etibarlı şəkildə ölçülə bildikdə tanınır. Gəlir tanınmazdan əvvəl aşağıdakı spesifik tanınma meyarlarına da cavab verilməlidir:

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Şirkət amortizasiya edilən dəyər və ya MZƏD ilə ölçülmüş borc maliyyə aktivləri üzrə faiz gəlirlərini effektiv faiz dərəcəsini maliyyə aktivinin (qiymətdən düşmüş maliyyə aktivləri istisna olmaqla) ümumi balans dəyərinə vurmaqla hesablamalıdır. Effektiv faiz dərəcəsi qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (məsələn, əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Şirkət maliyyə aktivini və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivini kredit üzrə dəyərsizləşmiş olanda Şirkət faiz gəlirlərini effektiv faiz dərəcəsini maliyyə aktivinin xalis amortizasiya edilən dəyərinə tətbiq etməklə hesablayır. Maliyyə aktivləri bərpa olunsaydı və artıq kredit üzrə dəyərsizləşmiş olmasaydı, Şirkət faiz gəlirlərinin ümumi əsasla hesablanmasına qayıdacaq.

Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) üçün Şirkət faiz gəlirini düzəldilmiş EFD hesablamayla və bu dərəcəni aktivin amortizasiya edilən dəyərinə tətbiq etməklə hesablayır. Kredit üzrə düzəliş edilmiş EFD ilkin tanınmada gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini (o cümlədən kredit zərərlərini) AYKD aktivlərinin amortizasiya edilən dəyərinə diskontlaşdıran faiz dərəcəsidir.

Haqq və komissiya gəliri

Şirkət haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir.

Müəyyən müddət ərzində xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilmiş haqlar

Müəyyən müddət ərzində xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilmiş haqlar icra öhdəlikləri yerinə yetirildikdə həmin müddət üzrə hesablanır. Bu haqlara kreditin yaranması və zamanətlər üzrə komissiya gəliri daxildir.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əhəmiyyətli uçot qaydalarının icmalı (davamı)

Xarici valyutanın çevrilməsi

31 dekabr 2023-cü və 31 dekabr 2022-ci il tarixlərinə ARMB-nin müəyyən etdiyi rəsmi məzənnələr aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2023-cü il	31 dekabr 2022-ci il
USD/AZN	1.7000	1.7000
EUR/AZN	1.8766	1.8114

Qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyi

Şirkətin mühasibat uçotu prinsiplərini tətbiq edərkən, rəhbərlik maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğləri müəyyən etmək üçün öz mühakimələrindən istifadə etmiş və qiymətləndirmələr etmişdir. Ən mühüm mühakimələrə və qiymətləndirmələrə aşağıdakılar daxildir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur.

Maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərləri

9 saylı MHBS əsasında maliyyə aktivlərinin bütün kateqoriyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərlərinin ölçülməsi mühakimələrin işlədilməsini tələb edir, xüsusilə dəyərsizləşmə zərərləri müəyyən edilərkən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin məbləği və vaxtı və girov dəyərləri, eləcə də kredit riskində əhəmiyyətli artım qiymətləndirilməlidir. Bu qiymətləndirmələr bir neçə amildən irəli gəlir ki, bunların dəyişməsi müxtəlif səviyyəli ehtiyatlarla nəticələnə bilər. Şirkət tərəfindən GKZ-nin hesablamaları müxtəlif giriş məlumatlarının seçimi və onların qarşılıqlı əlaqəsi ilə bağlı bir sıra müvafiq fərziyyələri əhatə edən kompleks modellərin nəticəsidir. Uçot mühakimələri və qiymətləndirmələri hesab olunan GKZ modellərinin elementləri bunlardır:

- ▶ Kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmadığını müəyyən etmək üçün Şirkətin meyarı;
- ▶ GKZ-ləri ümumi əsasla qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin seqmentlərə bölünməsi;
- ▶ GKZ modellərinin, o cümlədən müxtəlif düsturların və giriş məlumatları seçiminin işlənilib hazırlanması;
- ▶ Makroiqtisadi ssenarilər ilə işsizlik səviyyəsi və girov dəyərləri kimi iqtisadi giriş məlumatları arasındakı əlaqənin və DE (defolt ehtimalı), DHRH (defolt halında riskin həcmi) və DHZ (defolt halında zərər) əmsallarına təsirin müəyyənləşdirilməsi;
- ▶ GKZ modelləri üçün iqtisadi giriş məlumatlarını əldə etmək üçün gələcəyə hesablanmış makroiqtisadi ssenarilərin seçilməsi və onların həyata keçirilə bilməsinin qiymətləndirilməsi.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları (davamı)

Maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərləri (Davamı)

Rəhbərlik müntəzəm olaraq girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik, cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə, girovun ədalətli dəyərində düzəliş aparmaq məqsədilə təcrübəli mühakimələrindən və müstəqil rəyindən istifadə edir. Tələb olunan girovun məbləği və növü tərəf-müqabilin kredit risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması

Adi fəaliyyətində Şirkət əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 9 sayılı MHBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə aidiyyəti olmayan şəxslər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qala bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhli münasibdir və Şirkətin vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvafiq vergi ödənişinin realizasiya olunması mümkün olan dərəcədə qeydə alınır. Gələcək vergi tutulan mənfəət və gələcəkdə mümkün olan vergi faydasının məbləği rəhbərliyin hazırladığı orta müddətli biznes plana və bundan sonra ekstrapolyasiya vasitəsilə əldə edilmiş nəticələrə əsaslanır. Biznes plan Rəhbərliyin mövcud şəraitdə məntiqi hesab olunan gözləntilərinə əsaslanır.

Yenilənmə opsiyonları ilə müqavilələrin icarə müddətinin müəyyən edilməsi

Şirkət icarə müddətini, icarənin uzadılması hüququnun istifadə ediləcəyinə kifayət qədər əmin olduqda icarənin uzadılması opsiyonu ilə əhatə olunan müddətlərlə və həmin hüququn istifadə edilməyəcəyinə kifayət qədər əmin olduqda icarənin ləğv edilməsi opsiyonu ilə əhatə olunan müddətlərlə birlikdə ləğv edilməyən icarə müddəti kimi müəyyən edir. Şirkətin uzadılma və xitam vermə opsiyonları olan bir neçə icarə müqavilələri var. Yenilənmə opsiyonunun istifadə edilməsinin əsaslı şəkildə müəyyən olub-olmamasını qiymətləndirərkən Şirkət mühakimə tətbiq edir, yəni yenilənmə opsiyonunun istifadə edilməsi üçün iqtisadi stimül yaradan bütün müvafiq amilləri nəzərdən keçirir. Şirkətin nəzarətində olan və onun yenilənmə opsiyonundan (məs. biznes strategiyasında dəyişiklik) istifadə etmək (və ya etməmək) qabiliyyətinə təsir göstərən mühüm hadisə və ya şərtlərdə əhəmiyyətli dəyişiklik baş verərsə, Şirkət başlanma tarixindən sonra icarə müddətini yenidən qiymətləndirir.

İcarələr – artan faiz dərəcəsinin qiymətləndirilməsi

Şirkət icarədə nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinə dərhal müəyyən edə bilmir və bu səbəbdən icarə öhdəliklərinin ölçülməsi üçün artan faiz dərəcəsindən (AFD) istifadə edir. AFD Şirkətin oxşar şərt və oxşar girovla oxşar iqtisadi mühitdə istifadə hüququ olan aktivə oxşar dəyərli aktivin əldə edilməsi üçün tələb olunan vəsaitlərin borca alınması üçün ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir. Beləliklə, AFD Şirkətin nəyi “ödəməli olduğunu” əks etdirir, bu isə heç bir müşahidə edilən dərəcələr olmadıqda (məs. Şirkət maliyyə əməliyyatları aparmadıqda) və ya icarə şərtlərini əks etdirmək üçün düzəliş edilməli olduqda (məs. icarələr Şirkətin funksional valyutasında olmadıqda) qiymətləndirilmənin aparılmasını tələb edir.

Şirkət AFD-ni mümkün olduqda müşahidə edilən giriş məlumatlarından (bazardakı faiz dərəcələri kimi) istifadə etməklə qiymətləndirir və müəssisə ilə bağlı müəyyən qiymətləndirmələr (məs. Şirkətin kredit reytingi) aparmalıdır.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Standartlar, şərhlər və mövcud standartlara düzəlişlər

5.1 2023-cü ildə qüvvəyə minən standartlar, şərhlər və mövcud standartlara düzəlişlər

Yeni və yenidən işlənmiş BMHS	Tarixində və ya ondan sonra başlayan illik dövr üçün qüvvəyə minir
Hesabat tarixində qüvvədə olan müqavilə razılaşmalarına əsaslanan daha ümumi yanaşmanı təmin etməklə, öhdəliklərin qısamüddətli və uzunmüddətli kimi təsnifatını həll etmək üçün 1 №-li "Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı" BMHS-a düzəlişlər.	1 yanvar 2023-cü il
Sığorta öhdəliklərinin cari icra dəyəri ilə ölçülməsini tələb edən və bütün sığorta müqavilələri üçün daha vahid ölçü və təqdimat yanaşmasını təmin edən BMHS 17 "Sığorta müqavilələri".	1 yanvar 2023-cü il
2017-ci ildə dərc olunan BMHS 17-dən sonra müəyyən edilmiş narahatlıqları və icra problemlərini həll etmək üçün BMHS 17 "Sığorta müqavilələri"-nə düzəlişlər.	1 yanvar 2023-cü il
BMHS 9-un Tətbiqindən Müvəqqəti Azadolmanın uzadılması (BMHS 4-ə Dəyişikliklər). Dəyişiklik BMHS 4 "Sığorta müqavilələri" üzrə müvəqqəti azadolma üçün müəyyən edilmiş son müddətini "Maliyyə Alətləri" adlı 9 №-li BMHS-ni tətbiq etməkdən dəyişdirir, beləliklə, müəssisələr 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün BMHS 9-u tətbiq etməlidirlər.	1 yanvar 2023-cü il
Müəssisənin əhəmiyyətli uçot siyasətləri əvəzinə, maddi əhəmiyyətli uçot siyasətini açıqlamasını tələb edən Uçot Siyasətlərinin Açıqlanması (1 №-li BMUS və BMHS Təcrübə Hesabatı 2-yə Dəyişikliklər).	1 yanvar 2023-cü il
BMUSŞ şirkətlərin icarə və istismardan çıxarma öhdəlikləri kimi əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini necə uçota aldığını aydınlaşdıran "Vahid əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərlə bağlı təxirə salınmış vergi (12 №-li BMUS-a Dəyişikliklər)" nəşr etdi.	1 yanvar 2023-cü il
Düzəlişlər Mühəsibət Uçotu Təxminləri anlayışını əvəz edir (BMUS 8-ə Düzəlişlər) - Düzəlişlər mühəsibət uçotu qiymətləndirmələrində dəyişiklik anlayışını mühəsibət təxminlərinin tərifinə əsasən, yeni tərifə əsasən, mühəsibət təxminləri "maliyyə hesabatlarında ölçülmə qeyri-müəyyənliyinə məruz qalan pul məbləğləridir".	1 yanvar 2023-cü il

Bu standartlar Şirkət tərəfindən qəbul edilmişdir və bu maliyyə hesabatlarına heç bir əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir.

5.2 Şirkət tərəfindən erkən qəbul edilməmiş standartlar, şərhlər və mövcud standartlara düzəlişlər

Bu maliyyə hesabatlarının təsdiq edildiyi tarixdə bir neçə yeni, lakin hələ qüvvəyə minməmiş Standartlar və mövcud Standartlara düzəlişlər və Şərhlər IASB və ya IFRIC tərəfindən dərc edilmişdir. Bu Standartların heç biri və ya mövcud Standartlara düzəlişlər Şirkət tərəfindən erkən qəbul edilməmişdir və hər iki hesabat tarixində tətbiq oluna bilən və Şirkət tərəfindən nəzərə alınmalı olan Şərhlər verilməmişdir.

Rəhbərlik bütün müvafiq bildirişlərin elanın qüvvəyə mindiyi tarixdən və ya ondan sonra başlayan ilk dövr üçün qəbul ediləcəyini gözləyir. Cari ildə qəbul edilməmiş yeni Standartlar, düzəlişlər və Şərhlər açıqlanmır, çünki onların Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri gözlənilmir.

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Bank hesablarında olan məbləğlər	<u>1,225</u>	348
Ümumi bank hesablarında olan məbləğlər	1,225	348
Çıxılsın: Dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	<u>(63)</u>	(49)
Bank hesablarında olan məbləğlər, xalis	1,162	299

3-cü mərhələ hesab edilən iki bankın 44 min AZN (31 dekabr 2022-ci il: 44 min) qalığı istisna olmaqla, bütün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri 1-ci Mərhələyə bölüşdürülür.

Aşağıdakı cədvəldə dəyərsizləşmə üzrə zərər üçün ehtiyatın açılışından yekun qalığına qədər olan fərqlər göstərilir.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
1 yanvar tarixinə qalıq	49	44
Dövr ərzində xərc	<u>14</u>	5
31 dekabr tarixinə qalıq	<u>63</u>	49

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakıları əhatə edir:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Bank hesablarında olan məbləğlər	<u>1,225</u>	348
	<u>1,225</u>	348

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	<u>13,873</u>	12,902
İstehlak kreditləri	<u>7,664</u>	7,524
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	21,537	20,426
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	<u>(7,059)</u>	(6,779)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	14,478	13,647

31 dekabr 2023-cü il tarixinə kreditlərin ümumi cəmi məbləğindən 1.2% (2022-ci il: 2.7%) xarici valyutalarla, əsasən ABŞ dolları ilə ifadə edilmişdir.

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Amortizasiya edilmiş dəyərlə müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlərlə bağlı ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

<i>Ümumi balans dəyəri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	9,500	1,948	1,454	12,902
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	11,774	-	-	11,774
Ödəniş və mərhələlər arasında hərəkət	(13,326)	2,591	(68)	(10,803)
31 dekabr 2023-cü il	7,948	4,539	1,386	13,873
<i>Gözlənilən kredit zərəri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(534)	(638)	(1,454)	(2,626)
Silinmə	-	-	99	99
İl ərzində (zərər)/xərcin qaytarılması	85	(1070)	(31)	(1,016)
31 dekabr 2023-cü il	(449)	(1,708)	(1,386)	(3,543)

31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində istehlak kreditləri ilə bağlı ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

<i>Ümumi balans dəyəri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ümumi balans dəyəri	2,500	1,683	3,341	7,524
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	4,937	-	-	4,937
Ödəniş və mərhələlər arasında hərəkət	(3,717)	(667)	(413)	(4,797)
31 dekabr 2023-cü il	3,720	1,016	2,928	7,664
<i>Gözlənilən kredit zərəri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2023-cü il tarixinə GKZ	(173)	(639)	(3,341)	(4,153)
Silinmə	-	-	284	284
İl ərzində (zərər)/xərcin qaytarılması	(21)	245	129	353
31 dekabr 2023-cü il	(194)	(394)	(2,928)	(3,516)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlərlə bağlı ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

<i>Ümumi balans dəyəri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	5,204	814	750	6,768
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	11,806	-	-	11,806
Ödəniş və mərhələlər arasında hərəkət	(7,510)	1,134	704	(5,672)
31 dekabr 2022-ci il	9,500	1,948	1,454	12,902
<i>Gözlənilən kredit zərəri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ	(626)	(262)	(750)	(1,638)
İl ərzində (zərər)/xərcin qaytarılması	92	(376)	(704)	(988)
31 dekabr 2022-ci il	(534)	(638)	(1,454)	(2,626)

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində istehlak kreditləri ilə bağlı ümumi balans dəyərində və müvafiq GKZ-də dəyişikliklərin təhlili:

<i>Ümumi balans dəyəri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ümumi balans dəyəri	6,262	1,686	2,391	10,339
Yaradılmış və ya satın alınmış yeni aktivlər	3,619	-	-	3,619
Ödəniş və mərhələlər arasında hərəkət	(7,381)	(3)	950	(6,434)
31 dekabr 2022-ci il	<u>2,500</u>	<u>1,683</u>	<u>3,341</u>	<u>7,524</u>
<i>Gözlənilən kredit zərəri</i>	<i>Mərhələ 1</i>	<i>Mərhələ 2</i>	<i>Mərhələ 3</i>	<i>Cəmi</i>
1 yanvar 2022-ci il tarixinə GKZ	(763)	(502)	(2,391)	(3,656)
İl ərzində (zərər)/xərcin qaytarılması	590	(137)	(950)	(497)
31 dekabr 2022-ci il	<u>(173)</u>	<u>(639)</u>	<u>(3,341)</u>	<u>(4,153)</u>

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair müəyyən qaydalar tətbiq edilir. Şirkət girov kimi daşınmaz əmlak obyektləri, zinət əşyaları və nəqliyyat vasitələri əldə edir. Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın adekvatlığını təhlil edərkən əldə edilmiş girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Şərtləri dəyişdirilmiş və restrukturizasiya edilmiş kreditlər

Şirkət maliyyə aktivinin, məsələn müştəriyə verilən kreditin, müddəti və şərtləri onun yeni bir kreditə çevriləcəyi şəkildə dəyişdirildiyi halda maliyyə aktivini uçotdan çıxarır, fərq isə dəyərsizləşmə zərəri qeydə alınmadığı halda uçotdan çıxarma ilə bağlı gəlir və ya zərər kimi tanınır. Yeni kredit AYKD-yə aid edilmədikdə, yeni tanınmış kreditlər GKZ-nin ölçülməsi məqsədləri üçün Mərhələ 1 kimi təsnif edilir. Dəyişiklik əhəmiyyətli şəkildə fərqli olan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə nəticələnirsə, dəyişiklik uçotdan çıxarmaya gətirib çıxarmır. İlkin EFD ilə diskontlaşdırılan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklik əsasında Şirkət, dəyərsizləşmə zərəri artıq qeydə alınmadığı halda dəyişikliklə bağlı gəlir və ya zərəri qeydə alır.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

31 dekabr 2023-ci il tarixinə Şirkətin kreditlərinin konsentrasiyası Şirkətin 10 (2022-ci il: 10) ən böyük borcalanından alınacaq 1,102 AZN məbləğində və ya ümumi kredit portfelinin 5%-i həcmində (2022-ci il: 3,665 AZN və ya 18%) olmuşdur. Həmin kreditlər üzrə 991 AZN (2022-ci il: 1,146 AZN) məbləğində ehtiyat yaradılmışdır.

8. Ödənilməmiş borclar müqabilində götürülmüş girovlar

Cari il ərzində Şirkət yeni girov əmlakı əldə etməyib. 31 dekabr 2023-ci il tarixinə geri alınmış girovun ümumi xalis balans dəyəri 23 min AZN (2022: 272 min AZN) təşkil etmişdir. Bundan əlavə, Şirkət girovlar üzrə 152 min AZN (2022: 152 min AZN) məbləğində ehtiyat tanımışdır. 31 dekabr 2023-cü il tarixinə geri alınmış girovun ümumi xalis balans dəyəri 23 min AZN (2022: 272 min AZN) təşkil etmişdir.

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. İstifadə hüququ olan aktivlər

Şirkət ofis binasının icarəsi qarşısında istifadə hüququ aktivini və icarə öhdəliyini qeydə alıb.

Şirkətin istifadə hüququ aktivinin balans dəyəri və il ərzində hərəkətləri aşağıdakı kimidir:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
1 yanvarda,	82	-
Əlavələr	-	102
Amortizasiya	(20)	(20)
31 Dekabrda	62	82

Aşağıda Şirkətin icarə öhdəliklərinin balans dəyərləri və dövr ərzində hərəkətlər göstərilir:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
1 yanvarda,	88	-
Əlavələr	-	102
Faiz xərci	15	17
Ödənişlər	(32)	(31)
31 dekabrda	71	88

10. Vergilər

Mənfəət vergi xərci

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Cari vergi xərci	(568)	(516)
Təxirə salınmış vergi gəliri	132	241
Cəmi	(436)	(275)

2023-cü və 2022-ci illər üçün standart mənfəət vergisi dərəcəsi 20% olmuşdur.

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisi dərəcəsinə uyğundur. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci/gəliri faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Vergidən əvvəlki mənfəət	2,138	1,226
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan vergi dərəcəsi	20%	20%
Gözlənilən vergi xərcləri	(428)	(245)
Gəlirdən çıxılmayan xərclər/vergiyə cəlb edilməyən gəlirlər	(140)	(271)
Gəlirdən çıxıla bilən müvəqqəti fərqlərin təsiri	132	241
Cari vergi xərcləri	(436)	(275)

Cari vergi aktivlərinin / (öhdəliklərinin) hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
1 yanvar tarixinə qalıq	1	(116)
İl üzrə xərc	(568)	(516)
İl üzrə ödəniş	460	633
31 dekabr tarixində qalıq	(107)	1

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Vergilər (davamı)

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatı məqsədləri üçün aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə vergi məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğlər arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirlərini əks etdirir. Eyni vergi yurisdiksiyası daxilində qalıqların əvəzləşdirilməsi nəzərə alınmadan il ərzində təxirə salınmış gəlir vergisi aktivləri və öhdəliklərindəki hərəkət aşağıdakı kimidir:

	2023	2022
1 yanvar tarixinə qalıq	964	723
İl üzrə gəlir	132	241
31 dekabr tarixinə qalıq	1,096	964

	Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda		Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda		
	2021	2022	2022	2023	2023
Çıxılan müvəqqəti fərqlərin vergiyə təsiri					
Müştərilərə verilmiş kreditlər	703	200	903	97	1,000
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	9	1	10	3	13
Digər aktivlər/öhdəliklər	11	8	19	1	20
Ödənilməmiş borclar müqabilində götürülmüş girovlar	-	30	30	31	61
İstifadə hüququ olan aktivlər	-	(16)	(16)	4	(12)
İcarə öhdəlikləri	-	18	18	(4)	14
Təxirə salınmış vergi aktivi	723	241	964	132	1,096

11. Digər aktivlər

	2023	2022
Onlayn ödəmə sistemləri üzrə debitor borcları	122	108
Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	31	19
Digər debitor borcları	97	25
Digər aktivlər	250	152

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Səhmdardan alınmış borclar

12 yanvar 2021-ci il tarixində, Şirkət onun səhmdarı olan Məmmədov Faiq Ağababa oğlu ilə 1,000 min AZN məbləğində borc müqaviləsi imzalamışdır. Bu müqavilə il ərzində yenilənmişdir. 12 aprel 2022-ci il tarixində, Şirkət onun səhmdarı olan Məmmədov Faiq Ağababa oğlu ilə 1,000 min AZN məbləğində başqa borc müqaviləsi imzalamışdır. Borc müqaviləsinə əsasən, borcun müddəti 24 aydır və 8% dərəcəsi ilə verilmişdir. Həmin vəsaitlərin 24 aylıq dövrün sonunda geri ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

8 may 2021-ci il tarixində, Şirkət onun səhmdarı olan Məmmədov Faiq Ağababa oğlu ilə 200 min ABŞ dolları (340 min AZN) borc müqaviləsi imzalamışdır. Bu müqavilə il ərzində yenilənmişdir. 12 aprel 2022-ci il tarixində, Şirkət onun səhmdarı olan Məmmədov Faiq Ağababa oğlu ilə 200 min ABŞ dolları (340 min AZN) başqa borc müqaviləsi imzalamışdır. Borc müqaviləsinə əsasən, borcun müddəti 24 aydır və illik 4.5% faiz dərəcəsi ilə verilmişdir. Bu borc il ərzində ödənməmişdir.

Hərəkət aşağıdakı kimidir:

	2023	2022
1 yanvar tarixinə qalıq	1,408	1,340
İl üzrə xərclər	84	68
İl üzrə ödəniş	(613)	-
31 dekabra qalıq	879	1,408

13. Borclar

18 avqust 2023-cü il tarixində Şirkət Pasha Bank ASC ilə 500 min AZN məbləğində kredit müqaviləsi imzalayıb. Kredit müqaviləsinə əsasən, kredit illik 12% faiz dərəcəsi ilə verilir. Son ödənişi 18 avqust 2024-cü il tarixində olmaqla əsas məbləğ iki hissədə ödəniləcək.

Hərəkət aşağıdakı kimidir:

	2023	2022
1 yanvar tarixinə qalıq	-	-
Götürülmüş borc	500	-
İl üzrə xərclər	19	-
İl üzrə ödəniş	(17)	-
31 dekabra qalıq	502	-

14. Digər öhdəliklər

	2023	2022
Maliyyə öhdəlikləri		
İcarə öhdəlikləri (qeyd 9)	71	88
Digər kreditor borcları	249	297
	320	385
Qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
İcra zəmanətləri üzrə ehtiyatlar	25	15
Digər kreditor borcları	81	13
	106	28
Digər öhdəliklər	426	413

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

15. Kapital

Buraxılmasına icazə verilmiş səhmlərin sayı 1,000 (2022-ci il: 1,000), hər səhmin nominal dəyəri isə 10 AZN təşkil edir. Buraxılmasına icazə verilmiş bütün səhmlər buraxılmış və tam ödənilmişdir.

Əlavə ödənilmiş kapital

Kapital qoyuluşu

31 dekabr tarixinə, 13 min AZN məbləğində əlavə ödənilmiş kapital Şirkətin bir səhmdarından alınmış 901 min AZN məbləğində maliyyə öhdəliyinin ilkin tanınması üzrə gəlirdən ibarətdir.

Şirkətin səhmdar kapitalı səhmdar tərəfindən AZN ilə qoyulmuş və onun hər hansı dividend və kapital bölüşdürülməsini AZN ilə almaq hüququ vardır.

Divident

24 yanvar 2023-cü il tarixində Direktorlar Şurasının qərarına əsasən 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan ilin maliyyə nəticələrinə görə 140 min AZN (bütün tətbiq olunan vergilər daxil olmaqla) məbləğində dividendlər elan edilmişdir.

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il ərzində elan edilmiş və ödənilmiş cəmi dividendlər 292 min AZN təşkil etmişdir.

16. Xalis faiz gəliri

	2023	2022
Faiz gəliri		
Müştərilərə verilən kreditlər üzrə faiz gəlirləri	4,533	4,044
	4,533	4,044
Faiz xərcləri		
Kreditlər üzrə faiz xərcləri	(103)	(68)
	(103)	(68)
Cəmi xalis faiz gəlirləri	4,430	3,976

17. Gözlənilən kredit zərəri xərci

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınmış maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	<u>Qeyd</u>	<u>Mərhələ 1</u>	<u>Mərhələ 2</u>	<u>Mərhələ 3</u>	<u>Cəmi</u>
İstehlak kreditləri	7	(21)	245	129	353
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	7	85	(1,070)	(31)	(1,016)
Cəmi		64	(825)	98	(663)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üzrə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınmış maliyyə alətləri üzrə GKZ xərcləri göstərilir:

	<u>Qeyd</u>	<u>Mərhələ 1</u>	<u>Mərhələ 2</u>	<u>Mərhələ 3</u>	<u>Cəmi</u>
İstehlak kreditləri	7	590	(137)	(950)	(497)
Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	7	92	(376)	(704)	(988)
Cəmi		682	(513)	(1,654)	(1,485)

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. İşçilərə çəkilən ümumi və inzibati xərclər

	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə
Əmək haqları və mükafatlar	(697)	(492)
Sosial sığorta xərcləri	(129)	(86)
Cəmi işçilərə çəkilən xərclər	(826)	(578)

19. Ümumi və inzibati xərclər

	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə
Ödənilməmiş borclar müqabilində götürülmüş girovlar üzrə ehtiyat	(152)	(152)
Podratçının haqları	(269)	(146)
Yerləşmə və icarə xərcləri	(113)	(115)
Köhnəlmə	(55)	(51)
Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi	-	(42)
Ofis ləvazimatları	(28)	(36)
Hüquqi xidmətlər və məsləhətlər	(54)	(33)
Tənzimləmə haqları	(16)	(19)
İcarə öhdəlikləri üzrə maliyyə xərcləri	(15)	(17)
Bank xərcləri	(21)	(9)
Rabitə xərcləri	(8)	(7)
Pul vəsaitləri üzrə ehtiyat	(14)	(5)
Amortizasiya	(2)	(3)
Digər	(62)	(45)
Cəmi ümumi və inzibati xərclər	(809)	(680)

20. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Şirkət bütün əməliyyatlarını Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir. Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatı neft və qaz qiymətlərinə xüsusilə həssasdır. Son illər ərzində Azərbaycan Respublikasının hökuməti daha tarazlı iqtisadiyyata keçidi sürətləndirmək və neft-qaz sektorundan asılılığı azaltmaq üçün əhəmiyyətli iqtisadi və sosial islahatlara başlamışdır.

Gələcək iqtisadi və normativ-hüquqi mühit, onun Şirkətin əməliyyatlarına təsiri rəhbərliyin cari gözləntilərindən fərqlənə bilər. Şirkətin rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən iqtisadi dəyişiklikləri izləməkdədir və Şirkətin yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Şirkət cari likvidlik mövqeyini davamlı fəaliyyət göstərməsi üçün yetərli hesab edir. Şirkət likvidlik mövqeyini gündəlik olaraq izləyir.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Şirkət məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektı olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Şirkətin maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcək.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bundan əlavə, Şirkətin əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində həmçinin qiymətləndirmələrində daha sərt mövqe tuta bilərlər.

Buna görə də mümkündür ki, Şirkətin əməliyyatları və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürülməyən iddialar gələcəkdə irəli sürülə bilər. Nəticədə müvafiq orqanlar tərəfindən əhəmiyyətli əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. Maliyyə dövrləri açıq qalır və vergi yoxlamasının aparılması haqqında qərarın qəbul edildiyi ildən bilavasitə əvvəlki üç təqvim ili ərzində vergi orqanları tərəfindən yoxlanıla bilər.

Vergi orqanları tərəfindən aparılmış son vergi yoxlaması 2023-cü ildə keçirilmiş və 31 dekabr 2022-ci ildə başa çatan maliyyə dövrünü əhatə etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, maliyyə hesabatları vergi yoxlamasının nəticəsini düzgün əks etdirir və maliyyə hesabatlarında təqdim edilmiş öhdəliklərdən başqa digər öhdəliklər mövcud deyil.

Şirkətin rəhbərliyi hesab edir ki, müvafiq qanunvericiliyin şərh edilməsi düzgündür və Şirkətin vergi, valyuta qanunvericiliyi və gömrük mövqeləri saxlanılacaq və Şirkətin potensial vergi öhdəlikləri bu maliyyə hesabatlarında qeyd edilmiş məbləğlərdən artıq olmayacaq. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2023-cü il və 2022-ci il tarixlərinə potensial vergi öhdəlikləri üçün ehtiyat qeyd alınmamışdır.

İcra zəmanətləri

Şirkət, müştərilər müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə kompensasiya ödəyən icra zəmanətlərini müştərilərə təqdim edir. İcra zəmanətləri kredit riskini ötürür. İcra zəmanəti müqavilələri üzrə risk digər tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirməməsinin mümkünlüyüdür.

31 dekabr tarixinə Şirkətin maliyyə öhdəlikləri və gözlənilməz öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2023	2022
İcra zəmanətləri	1,498	1,003
Çıxılsın – icra zəmanətləri üçün ehtiyatlar	(25)	(15)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	1,473	988

İcra zəmanətləri üzrə hərəkət aşağıdakı kimidir:

	<u>İcra zəmanətləri</u>
1 yanvar, 2022	-
İl üzrə xərclər	(15)
31 dekabr, 2022	(15)
İl üzrə xərclər	(10)
31 dekabr, 2023	(25)

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

21. Risklərin idarə edilməsi

Giriş

Öz fəaliyyətində Şirkət risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Şirkətin davamlı gəlirliliyi üçün mühüm hesab edilir və Şirkətin hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Şirkət kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Şirkət əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə ətraf mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Şirkətin strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

Menecment

Risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə əsas məsuliyyəti Menecment daşıyır, lakin ümumi risklərin idarə olunmasına görə məsuliyyət daşıyan ayrıca müstəqil orqan mövcuddur.

Müşahidə Şurası

Müşahidə Şurası risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Risklərin ölçülməsi və hesabat sistemləri

Şirkətin riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Şirkət baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əsasında baş verdiyi təqdirdə baş verə biləcək daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Şirkətin müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Şirkətin biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Şirkətin qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Şirkət bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

Risklərin azaldılması

Şirkət kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Bu tip risklərin yaranma səbəbləri, biznes tərəfdaşlarının eyni və ya oxşar iş fəaliyyəti ilə məşğul olması, iş növünün eyni coğrafi regionda yer alması, eyni iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olan, iqtisadi və siyasi şərtlərdən asılı olan və bu səbəbdən müqavilələrdə göstərilmiş şərtlərin pozulma ehtimalını artıran risklərdir. Konsentrasiyalar Şirkətin fəaliyyətinin xüsusi sənayelərə təsir göstərən hadisələrə nisbi həssaslığını göstərir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək məqsədilə, Şirkətin siyasət və prosedurlarına müxtəlif xüsusiyyətlərə malik portfellərin idarə edilməsi qaydaları daxil edilir. Kredit riskləri üzrə müəyyən edilmiş konsentrasiyalar müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Risqlərin idarə olunması strukturu (davamı)

Kredit riski

Kredit riski – Şirkətin sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Şirkətin zərər çəkməsi riskidir. Şirkət kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Şirkətin qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Şirkət kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər hər tərəfdaş üçün risk reytingini təyin edən kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Risk reytingləri müntəzəm şəkildə yenidən nəzərdən keçirilir. Kredit keyfiyyətinin yenidən baxılması prosesi Şirkətə məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımı tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Şirkət MZƏD ilə ölçülməyən bütün borc alətləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) üçün ehtiyat tanıyır. GKZ-nin hesablanması üçün Şirkət ümumi və sadələşdirilmiş yanaşmalardan istifadə edir.

GKZ hesablamalarının mexanizmi aşağıda təsvir olunur və əsas elementləri aşağıdakılardır:

DE	<i>Defolt ehtimalı</i> müəyyən vaxt civarında defoltun mümkünlüyünün qiymətləndirilməsidir.
DHRH	<i>Defolt halında riskin həcmi</i> hesabat tarixindən sonra risk həcmində gözlənilən dəyişikliyi nəzərə almaqla gələcək defolt tarixində risk həcmimin qiymətləndirilməsidir.
DHZ	<i>Defolt halında zərər</i> müəyyən zaman defolt yarananda əmələ gələn zərərin qiymətləndirilməsidir.

GKZ üzrə ehtiyat aktivin müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində gözlənilən kredit zərəri və ya AMəGKZ) əsaslanır. Lakin əmələ gəlidiyi andan kredit riskində əhəmiyyətli artım olmadığı hallarda ehtiyat 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (12aGKZ) əsaslanır. 12aGKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə aləti ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsindən irəli gələn GKZ-dən ibarət AMəGKZ-nin bir hissəsidir. Həm AMəGKZ, həm də 12aGKZ maliyyə alətlərinin müvafiq portfelinin xüsusiyyətindən asılı olaraq ya fərdi, ya da məcmu əsasla hesablanır.

Şirkət hər hesabat dövrünün sonunda, maliyyə alətinin qalan müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi (defolt) riskindəki dəyişiklikləri nəzərdən keçirməklə, maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmamasının qiymətləndirilməsi siyasətini müəyyən etmişdir. Yuxarıdakı prosese əsaslanaraq, Şirkət kreditləri Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və alınmış və ya yaradılmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş (AYKD) aktivlər üzrə aşağıdakı kimi qruplaşdırır:

Mərhələ 1:	Kreditlər ilk dəfə tanınanda, Şirkət ehtiyatı 12aGKZ əsasında tanıyır. Mərhələ 1-in kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 2-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 2:	Kredit verildiyi andan etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artanda Şirkət ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır. Mərhələ 2 kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 3-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 3:	Dəyərsizləşmiş hesab olunan kreditlər. Şirkət ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır.
AYKD:	Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri ilkin tanınmada ədalətli dəyərlə qeydə alınır və faiz gəliri sonradan krediti nəzərə almaqla düzəliş edilmiş EFD əsasında tanınır. GKZ yalnız gözlənilən kredit zərərlərində sonradan dəyişiklik baş verəndə tanınır və ya ləğv edilir.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kredit portfeli üçün GKZ-nin hesablanması Şirkət sadələşdirilmiş yanaşmadan istifadə edir. Gələcək məlumatların gözlənilən kredit itkilərinin qiymətləndirilməsinə inteqrasiyası üçün kredit riskinin makroiqtisadi amillərdən asılılığı müəyyən edilir.

Defoltun tərif

Borcalan müqavilə ödənişlərini 90 gün gecikdirsə, Şirkət maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamasına zərurət yarandığını hesab edir. Bununla yanaşı, müəyyən hallarda, əgər borcalan üzrə daxili və xarici məlumatlar Şirkət tərəfindən borcalandan müqavilə üzrə müəyyən edilmiş məbləği bərpa etməyəcəyini göstərsə, krediti bərpa etmək üçün hər hansı bir gücləndirici addımlar atılmamışdan öncə, Şirkət həmin maliyyə alətinin defolta uğradığını hesab edə bilər. Maliyyə aktivləri müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətinin bərpa ediləcəyi əsaslı olaraq gözlənilməyəndə silinir.

Defolt halında risklərin həcmi

Defolt halında risklərin həcmi (DHRH) dəyərsizləşmənin hesablamasına məruz qalan və həm müştərinin defolta yaxınlaşdıqda risk həcmünün artırılması qabiliyyəti, həm də potensial əvvəlcədən ödəmələrə ünvanlanan maliyyə alətlərinin ümumi balans dəyərindən ibarətdir.

Defolt halında zərər

Kredit riskinin qiymətləndirilməsi müəyyən DHZ dərəcəsi ilə nəticələnən standartlaşdırılmış DHZ-nin qiymətləndirilməsi modelinə əsaslanır. Bu DHZ dərəcələri hər hansı saxlanılan girovdan bərpa olunması və ya realizə edilməsi gözlənilən məbləğlə müqayisədə gözlənilən DHRH-i nəzərə alır.

Uyğun olduqda, maliyyə alətlərinin hər bir qrupu üçün 9 sayılı MHBS üzrə DHZ-i müəyyən etmək üçün son məlumat istifadə edilir. Proqnoz məlumatlarının qiymətləndirilməsi zamanı, gözlənti müxtəlif ssenarilərə əsaslanır. Bütün aktiv sinifləri üçün DHZ dərəcələri 100% səviyyəsində qiymətləndirilir.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

Şirkət GKZ-yə məruz qalan bütün aktivlərə davamlı şəkildə nəzarət edir. Alətin və ya alətlər portfelinin 12aGKZ və ya AMəGKZ-yə aid olduğunu müəyyən etmək üçün Şirkət ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirir. GKZ-ləri ümumi şəkildə qiymətləndirdikdə, Kredit dərəcələrində dəyişikliyə baxmayaraq, müqavilə üzrə ödənişlərdə 30 gündən artıq gecikmə olarsa, kredit riski ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmış hesab olunur. Şirkət ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub-olmamasını qiymətləndirmək üçün eyni prinsiplərdən istifadə edir.

Maliyyə aktivlərinin siniflər üzrə kredit keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Şirkətin daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Şirkətin kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Şirkət tərəfindən kreditlərlə bağlı aktivlərin təsnifləşdirilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

Yüksək reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti əla qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti sabit qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında gecikmələr olmayan və maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2023-cü il tarixinə 9 saylı MHBS üzrə ümumi qalıqlar göstərilir:

<i>Daxili qiymətləndirmə reytinqi</i>	<i>Qeyd</i>	<i>Yüksək reytinq</i>	<i>Standart reytinq</i>	<i>Alt-standart reytinq</i>	<i>Dəyər- sizləşmiş</i>	<i>Cəmi</i>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6 Mərhələ 1	-	1,118	-	-	1,118
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6 Mərhələ 3	-	-	-	44	44
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi:	7					
- Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	Mərhələ 1	-	7,948	-	-	7,948
	Mərhələ 2	-	-	4,539	-	4,539
	Mərhələ 3	-	-	-	1,386	1,386
- İstehlak kreditləri	Mərhələ 1	-	3,720	-	-	3,720
	Mərhələ 2	-	-	1,016	-	1,016
	Mərhələ 3	-	-	-	2,928	2,928
Digər aktivlər	11 Mərhələ 1	250	-	-	-	250
Cəmi		250	12,786	5,555	4,358	22,949

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022-ci il tarixinə Şirkətin daxili kredit reytinqi sistemi əsasında 9 saylı MHBS əsasında ümumi qalıqlar göstərilir:

<i>Daxili qiymətləndirmə reytinqi</i>	<i>Qeyd</i>	<i>Yüksək reytinq</i>	<i>Standart reytinq</i>	<i>Alt-standart reytinq</i>	<i>Dəyər- sizləşmiş</i>	<i>Cəmi</i>
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6 Mərhələ 1	-	304	-	-	304
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6 Mərhələ 3	-	-	-	44	44
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi:	7					
- Kiçik müəssisələrə verilmiş kreditlər	Mərhələ 1	-	9,500	-	-	9,500
	Mərhələ 2	-	-	1,948	-	1,948
	Mərhələ 3	-	-	-	1,454	1,454
- İstehlak kreditləri	Mərhələ 1	-	2,500	-	-	2,500
	Mərhələ 2	-	-	1,683	-	1,683
	Mərhələ 3	-	-	-	3,341	3,341
Digər aktivlər	11 Mərhələ 1	152	-	-	-	152
Cəmi		152	12,304	3,631	4,839	20,926

Müştərilərə verilmiş kreditlərin gözlənilən kredit zərəri haqqında daha ətraflı məlumat 7-ci Qeyddə təqdim edilir.

Coğrafi risk

Şirkətin bütün monetar aktiv və öhdəlikləri coğrafi baxımdan Azərbaycan Respublikasında cəmləşir.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Şirkətin ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini daxil edir. Şirkət pul vəsaitlərinin gözlənilməyən hərəkəti olduğu halda asanlıqla istifadə edilə bilən pul vəsaitlərinin müvafiq səviyyəsini saxlayır.

<i>31 dekabr 2023-cü il</i>	<i>3 aydan az</i>	<i>3-12 ay</i>	<i>1-5 il</i>	<i>Cəmi</i>
Maliyyə öhdəlikləri				
Səhmdardan alınmış borc	220	659	-	879
Borclar	251	251	-	502
Digər öhdəliklər	237	31	52	320
Cəmi diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəlikləri	<u>708</u>	<u>941</u>	<u>52</u>	<u>1,701</u>

<i>31 dekabr 2022-ci il</i>	<i>3 aydan az</i>	<i>3-12 ay</i>	<i>1-5 il</i>	<i>Cəmi</i>
Maliyyə öhdəlikləri				
Səhmdardan alınmış borc	-	-	1,408	1,408
Digər öhdəliklər	301	12	72	385
Cəmi diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəlikləri	<u>301</u>	<u>12</u>	<u>1,480</u>	<u>1,793</u>

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Şirkət əhəmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya törəmə alətlərinə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski faiz dərəcələrində dəyişikliklərin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinə və ya maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərlərinə təsir göstərməsi ehtimalından irəli gəlir. Şirkətin 31 dekabr 2022-ci və 2021-ci il tarixlərinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri olmadığı üçün Şirkət faiz dərəcəsi riskinə məruz qalmır.

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Şirkət üstünlük təşkil edən məzənnələrdə dəyişikliklərin maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsirinə məruz qalır.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərinə Şirkətin qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətləri üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin Azərbaycan manatına qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatə təsirini (valyutaya qarşı həssas olan qeyri-ticarət monetar aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərinə görə) hesablayır. Kapitala təsir mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatə təsirdən fərqlənir. Cədvəldə mənfəət məbləğ ümumi gəlir haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski (davamı)

Valyuta riski (davamı)

<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnə dərəcəsində artım, faizlə 2023</i>	<i>Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir 2023</i>	<i>Məzənnə dərəcəsində artım, faizlə 2022</i>	<i>Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir 2022</i>
ABŞ dolları	5.00%	12	5%	11

<i>Valyuta</i>	<i>Məzənnə dərəcəsində azalma, faizlə 2023</i>	<i>Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir 2023</i>	<i>Məzənnə dərəcəsində azalma, faizlə 2022</i>	<i>Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir 2022</i>
ABŞ dolları	5.00%	(12)	5.00%	(11)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlıq və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Şirkət bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini təmin edə bilməz, lakin nəzarət sistemi və monitoring və potensial risklərə cavab vermə sistemi riskləri idarə etmək üçün effektiv alət ola bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, əməliyyatların təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri daxil olmalıdır.

22. Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini qiymətləndirmə mexanizmləri ilə müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Şirkət aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, birbaşa və ya dolay yolla bazarda müşahidə edilən ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər;
- ▶ Səviyyə 3 – uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan ilkin məlumatlardan istifadə edən mexanizmlər.

Ədalətli dəyəri açıqlamaq üçün Şirkət yuxarıda göstəriləyi kimi aktiv və öhdəliklərin siniflərini aktiv və ya öhdəliyin təbiəti, xüsusiyyətləri və riskləri və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri əsasında müəyyən etmişdir:

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)
31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə
(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

		<i>Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər</i>			
		<i>Aktiv bazarlarda kvotasiya edilən qiymət (Səviyyə 1)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)</i>	<i>Cəmi</i>
		<i>Qiymətlən dirmə tarixi</i>			
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	Dekabr 31, 2023	1,162	-	-	1,162
Müştərilərə verilmiş kreditlər	Dekabr 31, 2023	-	-	14,478	14,478
Digər maliyyə aktivləri	Dekabr 31, 2023	-	-	250	250
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Səhmdardan alınmış borc	Dekabr 31, 2023	-	-	879	879
Borc				502	502
Digər maliyyə öhdəlikləri	Dekabr 31, 2023	-	-	320	320
		<i>Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər</i>			
		<i>Aktiv bazarlarda kvotasiya edilən qiymət (Səviyyə 1)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)</i>	<i>Cəmi</i>
		<i>Qiymətlən dirmə tarixi</i>			
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	Dekabr 31, 2023	299	-	-	299
Müştərilərə verilmiş kreditlər	Dekabr 31, 2023	-	-	13,647	13,647
Digər maliyyə aktivləri	Dekabr 31, 2023	-	-	152	152
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Səhmdardan alınmış borc	Dekabr 31, 2023	-	-	1,408	1,408
Digər maliyyə öhdəlikləri	Dekabr 31, 2023	-	-	385	385

Qiymətləndirmə üsulları və ehtimalları

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş aktivlər və öhdəliklər və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyərlə ölçülməmiş, lakin ədalətli dəyəri açıqlanmış maddələrin ədalətli dəyərlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu ehtimal müddətli depozitlər və ödəmə müddəti müəyyən edilməmiş əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Ədalətli dəyərin ölçülməsi (davamı)

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin, kreditor borclarının, digər maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərini ölçmək üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələrlə diskont edilir.

23. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir.

	2023		
	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,162	-	1,162
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,614	12,864	14,478
Digər aktivlər	250	-	250
Cəmi	3,026	12,864	15,890
Öhdəliklər			
Səhmdardan alınmış borc	879	-	879
Borclar	502	-	502
Digər öhdəliklər	268	52	320
Cəmi	1,649	52	1,701
Xalis aktivlər	1,377	12,812	14,189
	2022		
	1 il ərzində	1 ildən artıq	Cəmi
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	299	-	299
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,594	10,053	13,647
Digər aktivlər	152	-	152
Cəmi	4,045	10,053	14,098
Öhdəliklər			
Səhmdardan alınmış borc	-	1,408	1,408
Digər öhdəliklər	313	72	385
Cəmi	313	1,480	1,793
Xalis aktivlər	3,732	8,573	12,305

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Əlaqəli tərəflər

24 sayılı “Əlaqəli tərəflərlə bağlı məlumatın açıqlanması” MHBS-yə uyğun olaraq tərəflər o halda əlaqəli hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarında olsun. Hər bir potensial əlaqəli tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Əlaqəli tərəflər əlaqəli olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və əlaqəli tərəflər arasında əməliyyatlar əlaqəli olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılmaya bilər.

31 dekabr 2023-cü il tarixinə səhmdardan alınmış borc 879 min AZN (2022: 1,408 min AZN) və 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il ərzində çəkilməmiş cəmi faiz xərci 84 min AZN (2022: 68 min AZN) təşkil etmişdir.

	2023	2022
Əmək haqları və digər faydalar	43	43
Sosial sığorta xərcləri	7	7
Cəmi əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər	50	50

31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərində başa çatan il üzrə əsas rəhbərlik heyəti 3 üzvdən ibarət olmuşdur.

25. Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər

	<i>Səhmdarlar</i>		<i>Cəmi</i>	
	<i>Borclar</i>	<i>a</i>	<i>İcarə</i>	<i>fəaliyyətindən</i>
		<i>ödənəcək</i>	<i>Öhdəlikləri</i>	<i>ən</i>
		<i>borclar</i>	<i>Öhdəlikləri</i>	<i>öhdəliklər</i>
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	-	1,340	-	1,340
Əlavələr	-	-	102	102
Hesablanmış faiz	-	68	17	85
Ödəniş	-	-	(31)	(31)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	-	1,408	88	1,496
Əlavələr	500	-	-	500
Hesablanmış faiz	19	84	15	118
Ödəniş	(17)	(613)	(32)	(662)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	502	879	71	1,452

26. Kapital adekvatlığı

Şirkət iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. ARMB bank olmayan kredit təşkilatları üçün minimal kapital tələblərini 300 AZN-dən az olmayaraq müəyyən etmişdir. 31 dekabr 2023-cü və 2022-ci il tarixlərinə Şirkət ARMB-nin kapital tələblərinə əməl etmişdir.

PSG Finans Bank Olmayan Kredit Təşkilatı MMC
Maliyyə hesabatları

Maliyyə hesabatlarına qeydlər (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

---

27. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

Hesabat tarixi ilə bu maliyyə hesabatlarının təsdiq edildiyi tarix arasında heç bir düzəliş edilməmiş və ya əhəmiyyətli düzəliş olunmayan hadisələr baş verməmişdir.